

27.10.2015

Kokousaika 27.10.2015 16:00 - 16:54

Kokouspaikka Sofiankatu 4, 00170 Helsinki

Läsnä

Jäsenet

Ylikahri, Ville	puheenjohtaja saapui 16:02
Luomanen, Raine	varapuheenjohtaja saapui 16:02
Ahola, Irmeli	saapui 16:02
Hartonen, Sari	saapui 16:02
Helin, Kyösti	saapui 16:02
Lahti, Marika	saapui 16:02
Sahamies, Miika	saapui 16:02
Alku, Antero	varajäsen saapui 16:02
Ilanko, Mikko	varajäsen saapui 16:02

Muut

Karhu, Jari	yksikön päällikkö saapui 16:02
Merisalo, Tiina	museonjohtaja saapui 16:02
Mäkinen, Anne	yksikön päällikkö saapui 16:02
Sarantola-Weiss, Minna	yksikön päällikkö saapui 16:02
Granlund, Peter	it-asiantuntija saapui 16:02
Pakarinen, Riitta	yksikön päällikkö saapui 16:02

Puheenjohtaja

Ville Ylikahri 75-82 §

Esittelijät

Tiina Merisalo museonjohtaja
75-76 §, 79-82 §

27.10.2015

	Anne Mäkinen	yksikön päällikkö 77-78 §
Pöytäkirjanpitäjä	Päivi Elonen	hallintopäällikkö 75-82 §

27.10.2015

§	Asia	
75	MJ/1	Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta
76	MJ/2	Ilmoitusasiat
77	Ypky/1	Museon toimintaa koskevat ilmoitusasiat
78	Ypky/2	Helsingin kaupunginmuseon johtokunnan lausunto Katajanokan korttelin 147 tontteja 7, 9 ja 11 sekä katualueita koskevasta asemakaavan muutosehdotuksesta Satamakatu 7-11
79	Hp/1	Kaupunginmuseon talousarvion ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisennuste tilanteesta 30.9.2015
80	MJ/3	Muut asiat
81	MJ/4	Seuraava kokous
82	MJ/5	Kokouksen päättäminen

27.10.2015

§ 75

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätös

Kaupunginmuseon johtokunta päätti todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Samalla kaupunginmuseon johtokunta päätti valita pöytäkirjantarkastajiksi jäsenet Sari Hartosen ja Kyösti Helinin sekä varatarkastajiksi jäsenet Raine Luomasen ja Marika Lahden.

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

27.10.2015

MJ/2

§ 76

Ilmoitusasiat

Päätös

Kaupunginmuseon johtokunta päätti merkitä tiedoksi asiat.

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

1. Tiedoksi kaupunginvaltuuston päätös 23.9.2015 § 223: Kulosaaren korttelitalon ja sen ympäristön asemakaavan muuttaminen (nro 12285).
2. Tiedoksi kaupunginvaltuuston 7.10.2015 § 259 tekemä päätös: Winbergin sataman asemakaavan muuttaminen (nro 12322, Karhusaarentie 34).

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

27.10.2015

Ypky/1

§ 77

Museon toimintaa koskevat ilmoitusasiat

Päätös

Kaupunginmuseon johtokunta päätti merkitä tiedoksi asiat.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Anne Mäkinen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

1. Kaupunkisuunnitteluvirastolle annettu lausunto 7.9.2015 Lauttasaaren Pajalahden Lohiapajalahden alueen asemakaavan ja asema-kaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.
2. Kaupunkisuunnitteluvirastolle annettu kannanotto 10.9.2015 Asunto Oy Pohjoisranta 8:n huoneistoa Rauhankatu 2a D 74 koskevaan poikkeamispäätöshakemukseen (Kruunuhaka 1/9/1).
3. Kaupunginkanslialle annettu lausunto tekniikan tohtori Osmo Ville Kettusen kansalaisaloitteeseen koskien ”Katajanokan lentoasema 1924–1936” -aiheisen muistokiven ja muistolaatan asettamista Helsingin Katajanokalle.
4. Rakennusvalvontavirastolle annettu ennakkolausunto 21.9.2015 Valkovuokonpolku 12:n purkamislupahakemukseen (Vartiokylä, Marjaniemi 45/18/14).
5. Kaupunkisuunnitteluvirastolle annettu kannanotto 25.9.2015 Rautatientorin jääpuiston poikkeamispäätöshakemuksesta.
6. Kaupunginhallitukselle ja Uudenmaan Ely-keskukselle annettu lausunto 25.9.2015 Östersundomin maa-aines -hankkeen YVA-arviointiohjelmasta.
7. Keravan kaupungille annettu lausunto 25.9.2015 Keravan Vesilaitoksen tonttia koskevan asemakaavan muutoksen (2293) luonnosohjelmasta.

8. Keravan kaupungille annettu lausunto 25.9.2015 Keravan Tehtaanmäen asuinalueen asemakaavan muutosehdotuksesta (2271).
9. Rakennusvalvontavirastolle annettu lausunto 25.9.2015 Koskelan Myrskyläntie 17:ä koskevaan purkamispulahakemukseen (Koskela 26/987/17).
10. Rakennusvalvontavirastolle annettu lausunto 28.9.2015 Minervaskolanin (os. Apollonkatu 12, 13/436/12) perusparannuksen rakennushakemuksesta.
11. Rakennusvalvontavirastolle annettu lausunto 30.9.2015 Elisa Oyj:n tukiasemasta Meilahden kylän 437 tilalle Rnro 1–4, Seurasaarentie.
12. Kaupunkisuunnitteluvirastolle annettu lausunto 6.10.2015 Josafatinkallioiden asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja kaavaluonnoksesta.
13. Kaupunkisuunnitteluvirastolle annettu lausunto 5.10.2015 Kiinteistö Oy Ratakatu 9:ää koskevaan poikkeamispäätöshakemukseen, Ratakatu 9 (Punavuori 5/94/8).
14. Kaupunkisuunnitteluvirastolle annettu lausunto 8.10.2015 As. Oy Wellamon poikkeamispäätöshakemuksesta jälkiasennushissin rakentamiseksi A-porrashuoneeseen.
15. Järvenpään kaupungille annettu lausunto 9.10.2015 Järvenpään Mikonkorven asemakaavan muutosluonnoksesta.
16. Kaupunginhallituksen lausuntopyyntö 15.10.2015 hallituksen esityksestä eduskunnalle maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta ja kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilusta annetun lain 3 §:n kumoamisesta.
17. Rakennusvalvontavirastolle annettu lausunto Johanneksentie 6, ikkunoiden uusimisesta (7/107/15).
18. Keravan kaupungille annettu lausunto 20.10.2015 Keravan Virkailijoiden talon asemakaavan muutosehdotuksesta (2305).
19. Kaupunkisuunnitteluvirastolle annettu lausunto 21.10.2015 Stansvikinnummen asemakaavaluonnoksesta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Anne Mäkinen

Muutoksenhaku

Postiosoite
PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite
Sofiankatu 4
Helsinki 00170
<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu>
seo

Puhelin
+358 9 310 36630
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alvnro
FI02012566

27.10.2015

Ypky/1

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 78

Helsingin kaupunginmuseon johtokunnan lausunto Katajanokan korttelin 147 tontteja 7, 9 ja 11 sekä katualuetta koskevasta asemakaavan muutosehdotuksesta Satamakatu 7-11

HEL 2013-015068 T 10 03 03

Lausunto

Kaupunginmuseon johtokunta antoi seuraavan lausunnon Katajanokan korttelin 147 tontteja 7,9 ja 11 sekä katualuetta koskevasta asemakaavan Satamakatu 7-11 muutosehdotuksesta:

Asemakaavan muutoksen tavoitteena on mahdollistaa Kirkkohallituksen toimistokäytössä olleiden Katajanokan Lehtikuusen korttelissa sijaitsevien rakennusten muuttaminen asunnoiksi ja lähetystön käyttöön. Tavoitteena on samalla turvata kulttuurihistoriallisesti merkittävän kokonaisuuden kaupunkikuvalliset ja rakennustaiteelliset arvot tarkistamalla alueen rakennusten suojelumerkinnot. Rakentamattomat ullakot otetaan pääosin käyttöön. Kadun varteen tulee rakentaa kivijalkoihin liike-, myymälä- tai toimistotilaa. Maan alle saa tontilla rakentaa autopaikkoja, asumista palvelevia aputiloja sekä varasto-, huolto- ja teknisiä tiloja asemakaavaan merkityn kerrosalan lisäksi. Satamakadun alle mahdollistetaan uuden maanalaisen pysäköintilaitoksen rakentaminen noin 60 autolle.

Asemakaavan muutosehdotuksen suunnittelualue on kulttuurihistoriallisesti erittäin merkittävä kokonaisuus. Lehtikuusen kortteli on kaavahistoriallisesti merkittävää aluetta, johon kuuluu niin Katajanokan länsiosan vuonna 1861 vahvistetun asemakaavan kuin vuoden 1895 asemakaavan mukaisesti toteutettuja rakennuksia. Korttelissa pitkään toimineen Paulig-yhtiön sijoittumiseen alueelle vaikutti Katajanokan sataman läheisyys, mikä on muutoinkin ollut merkittävä tekijä alueen teollisen toiminnan kehittymiselle ja laajentumiselle. Kaava-alueeseen kuuluvat eri-ikäiset ja alun perin eri käyttöön suunnitellut rakennukset edustavat kaikki oman aikansa korkealuokkaista arkkitehtuuria. Rakennuksia yhdistää pitkä yhteinen toiminnallinen historia ensin Paulig-yhtiön ja sittemmin Kirkkohallituksen käytössä. Ominaispiirteensä hyvin säilyttäneinä ne luovat kerroksisen kokonaisuuden, jossa rakennusten alkuvaiheet ja menneisyys näkyvät edelleen kaupunkitilassa antaen hahmon korttelin rakentumisen monivaiheiselle tarinalle.

Suunnittelualue kuuluu Museoviraston inventoinnissa valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY 2009) arvotettuun kokonaisuuteen Katajanokan vanha osa. Osana valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita kyseinen kulttuuriympäristöinventointi osaltaan ohjaa alueen kaavoitusta ja käyttöä. Ympäristöministeriön 8.11.2006 vahvistamassa Uudenmaan maakuntakaavassa ja ympäristöministeriön 30.10.2014 vahvistamassa Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa suunnittelualue on kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue, tie tai kohde. Lisäksi alue on Helsingin voimassa olevassa yleiskaavassa määritelty kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäväksi alueeksi, jota tulee kehittää siten, että sen arvot ja ominaisuudet säilyvät. Luotsikatu 1a:ta lukuun ottamatta suunnittelualueen rakennukset on suojeltu merkinnällä sr-2 jo voimassa olevassa, vuonna 1984 vahvistetussa asemakaavassa. Suunnittelualueen kulttuurihistorialliset arvot on siten tunnustettu kaikilla kaavatasoilla. Kokonaisuudella on myös kansainvälistä merkitystä osana Katajanokan art nouveau -aluetta, joka on arvotettu kyseisen aikakauden ja ilmiön edustavana ja erittäin hyvin säilyneenä asuinalueena ja rakennettuna ympäristönä.

Kaupunginmuseon johtokunta katsoo, että asemakaavamuutoksen lähtökohtana tulee olla kokonaisuuden kulttuurihistoriallisten arvojen ja rakennusten ominaispiirteiden säilymisen turvaaminen ja reunaehdojen asettaminen tuleville muutoksille ja korjauksille. Kaavaehdotuksessa suunnittelualue on jaettu kolmeksi asuinkerrostalojen korttelialueen tontiksi, jotka on määritelty kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi AK/s ja yhdeksi lähetystörakennuksen korttelialueeksi, joka on kulttuurihistoriallisesti arvokas YK/s. Kokonaisuuden kaikki rakennukset on suojeltu myös kohdekohtaisilla suojelumerkinnöillä sr-1 ja sr-2. Korttelin vanhimmat rakennukset Wavulinin talo Satamakatu 9:ssä ja Tallbergin talo Luotsikatu 1:ssä ovat saaneet merkinnän sr-1 ja Pauligin rakennuttamat kohteet Satamakatu 11 ja Luotsikatu 1a merkinnän sr-2. Ulkoasun lisäksi suojelu ulottuu myös sisäänkäyntiloihin tai porrashuoneisiin yksityiskohtineen ja sr-1-kohteissa myös rakenteellisesti arvokkaisiin osiin. Sekä ulkoasultaan että sisätiloiltaan poikkeuksellisen hyvin säilyneen, Suomen rakennustaiteen ensimmäisenä art nouveau -kohteena pidettävän Luotsikatu 1:n osalla tavoitteena on myös huoneistojen puolella alkuperäisen tilajaon ja yksityiskohtien säilyttäminen. Kaikissa rakennuksissa on sallittu ullakon tilojen muuttamista pääkäyttötarkoituksen mukaiseen käyttöön. Erityisen tärkeänä johtokunta pitää sitä, että rakennusten ullakoiden rakennettavaksi sallittu kerrosala on rajattu ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaimmille ullakoille eli sr-1-merkinnällä suojeltavien rakennusten vesikatoille tehtäville muutoksille on asetettu tiukat reunaehdot myös

pihan puoleisen vesikaton osalle. Luotsikatu 1:n eli Tallbergin talon tilallisesti ja rakenteiltaan poikkeuksellisen näyttävän ja säilyneen ullakon vaalimiseksi määrätään, että ullakolle rakennettava asuinhuoneisto tulee toteuttaa alkuperäisistä rakenteista irrallisena tilana, jonka ulkopuolella alkuperäiset ullakon rakenteet tulee pääosin säilyttää ja jättää näkyville.

Kaupunginmuseon johtokunta katsoo, että näin mittavan rakennuskokonaisuuden käyttötarkoituksen muutos asuinkäyttöön ja osin lähetystötoimintaan tulee olemaan merkittävä vaihe korttelin ja rakennusten historiassa. Uudet asumisen mukanaan tuomat toiminnalliset uudistukset johtavat väistämättä muutoksiin rakennuksissa, niiden tiloissa ja rakenteissa. Alun perin teollisuuskäyttöön suunnitellut rakennukset on kuitenkin jo aiemmin muutettu palvelemaan toimistokäyttöä, mikä on vähentänyt niiden sisätilojen alkuperäisyyttä. Rakennuskokonaisuuden merkitys ja asema näkyvällä paikalla Katajanokan art nouveau -alueelle saavuttaessa on kuitenkin säilynyt. Asemakaavaehdotuksen uusien ja tarkennettujen suojelumääräysten avulla tämä korttelin merkitys ja asema kaupunkitilassa on mahdollista säilyttää jatkossakin käyttötarkoituksen muutoksesta huolimatta, sillä rakennuksiin tehtävät muutokset eivät saa heikentää kohteen rakennustaiteellisia, historiallisia tai kaupunkikuvallisia arvoja tai muuttaa arkkitehtuurin ominaispiirteitä. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaimpien kohteiden eli Wavulinin talon ja Tallbergin talon osalta suojelu on ulotettu katu- ja pihajulkisivun lisäksi myös laajemmin sisätiloihin. Myös alkuperäisyyden vaaliminen on nostettu keskeiseksi lähtökohdaksi korjauksissa ja muutoksissa.

Kaupunginmuseon johtokunta katsoo, että huolimatta rakennusten käyttötarkoituksen muuttumisesta, Satamakatu 7-11:n arvot ja kokonaisuuteen liittyvät vaalimistavoitteet on hyvin otettu huomioon esillä olevassa asemakaavaehdotuksessa. Kaupunginmuseon johtokunta puoltaa Satamakatu 7-11:n asemakaavaehdotuksen hyväksymistä.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Anne Mäkinen

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: +358931036501
anne.salminen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite
PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite
Sofiankatu 4
Helsinki 00170
<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu>
seo

Puhelin
+358 9 310 36630
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alvno
FI02012566

Otteet

Ote

Kaupunginkanslia

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginmuseo on antanut lausuntonsa Satamakatu 7-1:n asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmavaiheesta. Kaupunginmuseo piti Satamakatu 7-11:n viimeksi toimistokäytössä olleiden rakennusten muuttamista asuinkäyttöön mahdollisena, mikäli rakennusten ominaispiirteet ja kokonaisuuden ominaisluonne otetaan riittävästi huomioon. Myös pysäköintilaitoksen sijoittamista Satamakadun alle pidettiin mahdollisena, kunhan sen rakentamisella ei vaaranneta ympäröivien rakennusten tai katu- ja pihanäkymää. Tässä yhteydessä suunnittelualueen rakennuksille asetettiin myös alustavat kohdekohtaiset suojelutavoitteet, jotka koskivat niin rakennusten ulkoasua kuin sisätiloja.

Kulttuurihistoriallisesti huomattavan arvokkaiksi kohteiksi arvotettiin Satamakatu 9 eli Wavulinin talo, joka on Katajanokan ensimmäinen yksityisen henkilön rakennuttama kivitalo. Tämä kauppias Nikolai Wavulinin rakennuttama ja arkkitehti August Bomanin suunnittelema asuinrakennus valmistui vuonna 1869. Satamakatu 9 liittyy myös Diakonissalaitoksen historiaan, sillä jo vuonna 1875 everstinna Aurora Karamzin osti rakennuksen vuonna 1867 perustamansa Diakonissalaitoksen käyttöön. Diakonissalaitoksen uusien tilojen valmistuttua ja toiminnan siirryttyä Kallioon alkoi Satamakatu 9:ssä teollisuuden aikakausi. Myös Luotsikatu 1:ssä sijaitseva Tallbergin talona tunnettu rakennus arvotettiin kulttuurihistoriallisesti huomattavan arvokkaaksi ja poikkeuksellisen hyvin niin ulkoasultaan kuin sisätiloiltaan säilyneeksi kohteeksi. Liikemies Julius Tallbergin (1857-1921) rakennuttaman asuin- ja liikealan suunnittelijaksi valittiin kilpailun perusteella nuori arkkitehtikolmikko Herman Gesellius, Armas Lindgren ja Eliel Saarinen ja rakennus valmistui syksyllä 1898. Tallbergin talo on kiistatta yksi Helsingin ja koko Suomen asuntoarkkitehtuurin merkkikohde, jolla on myös kansainvälistä merkitystä. Valmistuessaan uutta arkkitehtuuruusuntausta, art nouveauta, edustanut rakennus viitoitti tietä tulevalle asuinkerrostalojen suunnittelulle huonejärjestelyltään, valoisuudeltaan, arkkitehtuuriltaan ja hygieniatiloiltaan. Ulkoarkkitehtuuriltaan rakennusta voidaan pitää

maamme ainoana mannermaista art nouveauta edustavana asuinkerrostalona. Sekä Satamakatu 9 että Luotsikatu 1 ovat asemakaavaehdotuksessa saaneet suojelumerkinnän sr-1, joka pitää sisällään huomattavan määrän erilaisia rakennusten ulkoasun ja sisätilojen säilyttämistä koskevia määräyksiä.

Asemakaavaehdotuksen suunnittelualueella sijaitsevat Satamakatu 11 ja Luotsikatu 1a liittyvät keskeisesti Paulig-yhtiön vaiheisiin korttelissa. Ensimmäisen oman kiinteistönsä yhtiö rakennutti Katajanokan sataman läheisyyteen Lehtikuusen kortteliin Bertha Pauligin johdolla vuonna 1911. Pääkonttorin ja paahtimatoimintaan liittyviä tiloja käsittäneen rakennuksen Satamakatu 11:een suunnitteli arkkitehti Waldemar Aspelin. Yritystoiminnassaan edistyksellisiä menetelmiä ja viimeisintä teknologiaa käyttäneen Paulig-yhtiön toimitilat toteutettiin erittäin laadukkaasti, mutta sopeutettiin arkkitehtuuriltaan osaksi merkittävää rakennettua kokonaisuutta ja kaupunkinäköymää. Yritystoiminnan laajetessa Paulig-yhtiö rakennutti Lehtikuusen kortteliin Luotsikadun puolelle toisen uudisrakennuksen. Arkkitehti David Frölander-Ulf suunnitteli tuotanto-, varasto- ja sosiaalityötiloja käsittäneen rakennuksen, joka valmistui vuonna 1938. Molemmat rakennukset ovat historiansa aikana olleet vain kahden toimijan käytössä eli Paulig-yhtiön ja Kirkkohallituksen tiloina. Rakennusten suojelutavoitteet liittyvät ennen kaikkea niiden ulkoasuun, sillä sisätiloja on muutettu jo 1970-luvun lopulla. Molemmat rakennukset ovat saaneet asemakaavaehdotuksessa suojelumerkinnän sr-2. Ulkoasun, ennen kaikkea katujulkisivujen säilyttämistavoitteiden lisäksi Satamakatu 11:sta on esitetty säilytettäväksi sisäänkäyntiin liittyvä tilasarja ja Luotsikatu 1a:sta pihasiiven säilynyt porrashuone hisseineen.

Suunnittelualueen rakennuksista Luotsikatu 1:n ja Satamakatu 9:n muutosta ja korjausta on jo lähdetty viemään eteenpäin poikkeamispäätöksen kautta. Asemakaavatyön yhteydessä asetetut suojelutavoitteet on kuitenkin asetettu poikkeamispäätöksen lähtökohdaksi. Tallbergin talo on palaamassa alkuperäiseen käyttöönsä Katajanokan art nouveau –asuinalueelle johdattavana asuinkerrostalona ja myös Wavulinin taloon on mahdollista saada jälleen osittain asumista. Teollisuustoiminta ja tuotanto ovat jo aiemmin korttelista poistuneet ja nyt toimistot muuttuvat asunnoiksi. Asemakaavamuutoksen ja sen asettamien reunaehtojen kautta suunnittelualueen tulevia tilallisia ja toiminnallisia ratkaisuja on kuitenkin mahdollista sovittaa tähän kulttuurihistoriallisesti poikkeuksellisenkin arvokkaaseen rakennettuun kokonaisuuteen sen moni-ilmeisen arkkitehtuurin ominaispiirteitä ja historiaa sekä alkuperäisyyttä kunnioittavalla tavalla. Tärkeää on myös se, että asemakaavamääräyksen mukaisesti museoviranomaisella on vielä

rakennuslupavaiheessa mahdollisuus esittää näkemyksensä suunnitelmien ja muutosten soveltuvuudesta näihin kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin rakennuksiin. Edellä mainittuun viitaten esittelijä katsoo, että Satamakatu 7-11 asemakaavamuutokselle asetut vaalimistavoitteet on riittävällä tavalla otettu huomioon esillä olevassa asemakaavan muutosehdotuksessa ja sen sisältämissä suojelumääräyksissä.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Anne Mäkinen

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: +358931036501
anne.salminen(a)hel.fi

Oheismateriaali

- 1 Asemakaavan muutosehdotuksen nro 12341 kartta, päivätty 25.8.2015
- 2 Asemakaavan muutosehdotuksen nro 12341 selostus, päivätty 25.8.2015, päivitetty Kslk:n 25.8.2015 päätöksen mukaiseksi
- 3 2481_2_07_sijaintikartta_01_netti.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Kaupunginkanslia

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkisuunnittelulautakunta 25.08.2015 § 229

HEL 2013-015068 T 10 03 03

Ksv 2481_2, Satamakatu 7-11, karttaruutu 672497-98

Esitys

Kaupunkisuunnittelulautakunta esitti kaupunginhallitukselle

- 25.8.2015 päivätyn 8. kaupunginosan (Katajanokka) korttelin 147 tonttien 7, 9 ja 11 sekä katualueen asemakaavan muutosehdotuksen nro 12341 hyväksymistä

- asemakaavan muutosehdotuksen asettamista nähtäville 30 päiväksi maankäyttö- ja rakennusasetuksen 27 §:n mukaisesti.

Samalla lautakunta päätti

- antaa vuorovaikutusraportin mukaiset vastineet esitettyihin mielipiteisiin
- että kaupunkisuunnitteluvirasto pyytää ehdotuksesta tarvittavat lausunnot
- valtuuttaa kaupunkisuunnitteluviraston tekemään ehdotukseen vähäisiä muutoksia ja tarkistuksia, jotka eivät olennaisesti muuta ehdotuksen sisältöä
- kehottaa kaupunkisuunnitteluvirastoa perimään hakijalta Kustannukset -liitteen mukaiset asemakaavan laatimis- ja käsittelykustannukset asemakaavan hyväksymisen jälkeen.

Esittelijä

asemakaavapäällikkö
Olavi Veltheim

Lisätiedot

Marjaana Yläjääski, arkkitehti, puhelin: 310 37045
marjaana.ylajaaski(a)hel.fi

Kaupunginmuseo Kulttuuriympäristöyksikkö 9.9.2014

HEL 2013-015068 T 10 03 03

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Katajanokalle Satamakatu 7-11:een laadittavan asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja luonnossuunnitelma-aineistosta. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuurihistorian ja rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja esittää kantanaan seuraavaa. Kaupunginmuseo on neuvotellut esillä olevasta kaavahankkeesta Museoviraston kanssa ja tämä lausunto vastaa molempien museoviranomaisten kantaa.

Nyt esillä oleva asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma koskee Katajanokan Lehtikuusen korttelin länsipään tontteja 7, 9 ja 11 sekä korttelin edustalla olevaa aluetta Satamakadusta, sen maanalaista osaa. Satamakadun lisäksi kaava-alue rajautuu lännessä Tove Janssonin puistoon ja kortteliin 139, pohjoisessa Laivastokatuun, idässä Lehtikuusen korttelin naapuritontteihin ja etelässä Luotsikatuun. Kaava-alue on merkittävä siirtymävyöhyke, jonka kautta saavutaan Katajanokan art nouveau -alueelle.

Suunnittelualueella asemakaavaa on tarkoitus muuttaa siten, että rakennukset voidaan muuttaa pääasiassa asuinkäyttöön. Satamakatu 9:n osalla tutkitaan myös mahdollisuutta muuttaa rakennus suurlähetystön käyttöön. Kaikki rakennukset tullaan säilyttämään ja suojelemaan uudessa asemakaavassa merkinnällä sr-1 tai sr-2. Uusien asuntojen autopaikat on tarkoitus sijoittaa uuteen pysäköintilaitokseen, joka asemakaavamuutoksessa on osoitettu Satamakadun alle ja laitoksen ajoyhteys puolestaan tontille 9.

Suunnittelualue kuuluu Museoviraston inventoinnissa valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY 2009) arvotettuun kokonaisuuteen. Osana valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita kyseinen kulttuuriympäristöinventointi osaltaan ohjaa alueen kaavoitusta ja käyttöä. Lisäksi alue on voimassa olevassa yleiskaavassa määritelty kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäväksi alueeksi, jota tulee kehittää siten, että sen arvot ja ominaisuudet säilyvät. Lukuun ottamatta Luotsikatu 1a:ssa sijaitsevaa rakennusta, kaikki kokonaisuuden rakennukset on suojeltu merkinnällä sr-2. Asemakaavan laadinnan tueksi kaava-alueen neljästä rakennuksesta on teetetty rakennushistoriaselvitys (Arkkitehtitoimisto Marjut Kauppinen 12.6.2014), joka antaa tärkeätä pohjatietoa kaavoitukselle ja siihen liittyvien suojelutavoitteiden asettelulle.

Asemakaavan muutos ja rakennussuojelu

Kaupunginmuseo pitää Satamakatu 7-11:n viimeksi toimistokäytössä olleiden rakennusten muuttamista asuinkäyttöön mahdollisena, mikäli rakennusten ominaispiirteet ja kokonaisuuden ominaisluonne otetaan riittävästi huomioon. Myös pysäköintilaitoksen sijoittaminen Satamakadun alle on mahdollista, mutta sen rakentamisella ei saa vaarantaa ympäröivien rakennusten säilymistä. Pysäköintilaitoksen ajoluiska tulee myös vetää mahdollisimman etäälle ja pois katulinjasta, jottei siitä tule häiritsevää aihetta katu- tai pihanäkymään.

Suunnittelualue on kaavahistoriallisesti merkittävää aluetta, johon kuuluu niin Katajanokan länsiosan vuonna 1861 vahvistetun asemakaavan kuin vuoden 1895 asemakaavan mukaisesti toteutettuja rakennuksia. Korttelissa pitkään toimineen Paulig-yhtiön sijoittuminen alueelle ei ole ollut sattumanvaraista, vaan Katajanokan sataman läheisyys on ollut merkittävä tekijä alueen teollisen toiminnan kehittymiselle ja laajentumiselle. Kaava-alueeseen kuuluvat eri-ikäiset ja alun perin eri käyttöön suunnitellut rakennukset edustavat kaikki oman aikansa korkealuokkaista arkkitehtuuria. Rakennuksia yhdistää pitkä yhteinen toiminnallinen historia. Ominaispiirteensä hyvin säilyttäneinä ne luovat kerroksisen kokonaisuuden, jossa rakennusten alkuvaiheet ja menneisyys näkyvät edelleen kaupunkitilassa antaen hahmon korttelin rakentumisen monivaiheiselle tarinalle. Tämän moni-ilmeisen ja monivaiheisen menneisyyden pohjalle tulee rakentua myös Lehtikuusen korttelin tulevaisuus.

Kaupunginmuseo haluaa olla asemakaavamuutoksen jatkotyössä mukana laatimassa tämän kulttuurihistoriallisesti huomattavan arvokkaan kokonaisuuden suojelutavoitteita ja niihin vastaavia kaavamääräyksiä. Asianmukaisilla määräyksillä tuetaan rakennuskannan säilymistä ja mahdollistetaan tiettyjä reunaehtoja määrittelemällä myös alueen kehittäminen sen moni-ilmeisen arkkitehtuurin ominaispiirteitä ja historiaa kunnioittaen. Lisäksi kaavamääräyksiin tulee laittaa määräys, että rakennuslupavaiheessa kohteista pyydetään museoviranomaisen lausunto.

Seuraavassa käydään läpi kaavamuutosalueen rakennukset ja esitetään kullekin rakennukselle alustavat suojelutavoitteet.

Satamakatu 9

Lehtikuusen korttelin vanhintaa rakennusperintöä edustaa Satamakatu 9:ssä sijaitseva kauppias Nikolai Wavulinin rakennuttama ja arkkitehti August Bomanin suunnittelema asuinrakennus, joka valmistui vuonna 1869. Jo vuonna 1875 everstinna Aurora Karamzin osti Satamakatu 9:n rakennuksen vuonna 1867 perustamansa Diakonissalaitoksen käyttöön. Diakonissalaitoksen uusien tilojen valmistuttua ja toiminnan siirryttyä Kallioon alkoi Satamakatu 9:ssä teollisuuden aikakausi, omistajana ja käyttäjänä ensin AB Home vuosina 1899-1918. Tämän jälkeen vuosina 1918-1937 rakennuksessa ja tontin piharakennuksissa sijaitsi tehtailija V. W. Holmbergin pelti-kupari- ja levyteostehdas sekä metallivalimo ja varasto. Naapuritonteille asettunut Pauligin paahtimo osti Satamakatu 9:n kiinteistön ja laajensi toimintaansa myös siihen. Pauligin toiminnan siirryttyä Vuosaareen Kirkkohallitus osti vuonna

1978 Satamakatu 9:n ja muutti tilat toimistokäyttöön, jossa ne ovat olleet aivan viime aikoihin asti.

Satakatu 9:n on vuosikymmenten kuluessa ja käyttötarkoitusten vaihtuessa käynyt läpi huomattavia muutoksia. Rakennuksen ulkoasu on kuitenkin säilynyt pitkälti alkuperäissuunnitelman mukaisena. Kolmikerroksisen kivitalon symmetrisesti jäsenneityjä julkisivuja rytmittävät tasaisin välein sommitellut ikkunat, vaakalistat ja harkotukset. Julkisivujen päätteinä toimii saumattu peltikatto, jonka umpinaista pintaa rikkovat ainoastaan piiput ja katuulkisivun tympanon. Alun perin asuinkäyttöön rakennetun talon sisätilat ovat muuttuneet käytön myötä. Alkuperäisestä tilarakenteesta on säilynyt lähinnä pääporrashuone ja osa kantavista sydänmuureista sekä kellarissa olevat holvatut tilat.

Satakatu 9 on Katajanokan ensimmäinen yksityisen henkilön rakennuttama kivitlo. Sen rakentaminen liittyy Katajanokan länsiosan vuonna 1861 vahvistettuun asemakaavaan, jonka mukaan rakennettiin kuitenkin vain Rahapaja, Uspenskin katedraali ja Wavulinin talo. Tämän aikaisia kivrakenteisia asuintaloja on Helsingissä säilynyt vain muutama. Wavulinin talo edustaa siten erittäin harvinaista rakennustyyppiä. Sisätiloissa tehdyistä muutoksista huolimatta rakennus on ulkoisilta ominaispiirteiltään säilynyt tunnistettavana oman tyyppinsä edustajana. Rakennuksen pitkään historiaan liittyy myös Helsingin ja Suomen kannalta merkittävää henkilö-, sosiaali- ja teollisuushistoriaa.

Suojelutavoitteet:

Satakatu 9 on kulttuurihistoriallisesti huomattavan arvokas rakennus, jota ei saa purkaa ja jota tulee vaalia etenkin ulkoasultaan. Rakennuksen ominaispiirteiden ja yksityiskohtien tulee säilyä niin kadun kuin pihan puoleisissa julkisivuissa. Vesikattoa ei saa korottaa, eikä siihen saa avata uusia ikkuna- tai muita aukkoja. Myöskään katu- tai pihajulkisivuun ei tule tehdä aukkomuutoksia eikä parvekkeita, ei myöskään ranskalaisia parvekkeita, joskin pohjakerroksessa uusien oviakkojen avaaminen alkuperäistä periaatetta noudattaen on mahdollista. Tämä koskee niin kadun kuin pihan puoleista julkisivua. Sisätiloissa pääporrashuone alkuperäisine kaiteineen on säilytettävä tila, jossa tehtävien muutosten tulee olla ennen kaikkea ennallistavia.

Luotsikatu 1

Helsingin kaupunginmuseo on 3.9.2014 antanut lausuntonsa kaupunkisuunnitteluvirastolle Luotsikatu 1:n korjausta koskevasta

poikkeamispäätöshakemuksesta. Asemakaavan muutoksen tulee turvata poikkeamispäätöksen mukaiset suojelutavoitteet.

Luotsikadun ja Satamakadun kulmassa sijaitseva rakennus tunnetaan Tallbergin talona rakennuttajansa liikemies Julius Tallbergin (1857-1921) mukaan. Vuonna 1896 Tallberg osti Katajanokalta Diakonissalaitoksen puutarhana palvelleen tontin ja järjesti yhdessä Arkkitehtiklubin kanssa arkkitehtuurikilpailun tontille sijoitettavan uudisrakennuksen suunnittelusta. Kilpailun perusteella suunnittelijaksi valittiin nuori arkkitehtikolmikko Herman Gesellius, Armas Lindgren ja Eliel Saarinen ja rakennus valmistui syksyllä 1898.

Valmistuessaan Wavulinin talon viereen Tallbergin talo oli edelleen Katajanokan ensimmäisiä kivirakennuksia. Arkkitehtuuriltaan rakennus poikkesi Helsingissä siihen asti toteutetuista asuinkerrostaloista etenkin ulkoarkkitehtuuriltaan mutta myös asuinhuoneistojensa osalta. Rakennuksen linnamaisesta ulkoasusta puuttuivat siihen asti vallalla ollut klassistinen jäsentely ja koristeaiheet, joiden sijaan julkisivuille ilmettä antoivat moni-ilmeiset ikkunat ja erilaiset torniaiheet ja pienet parvekkeet. Julkisivumateriaaleina rapattujen pintojen rinnalla käytettiin pohjakerroksessa luonnonkiviharkotusta ja vesikatossa norjalaista liuskekiveä. Huoneistoissa tavoiteltiin kodikkuutta, valoisuutta ja terveellisyyttä unohtamatta myöskään arvokkuutta. Tallbergin talon kerroksen kokoisten huoneistojen monimuotoisilla ja valoisilla huoneilla sekä vaihtelevilla näkymillä saavutettiin asuntosuunnittelulle asetetut uudet tavoitteet.

Julius Tallberg myi Katajanokan talonsa jo vuonna 1907 ruukinpatruuna August Keirknerille, jonka perheen omistuksessa rakennus säilyi vuoteen 1918 asti. Tämän jälkeen omistajat vaihtuivat useaan otteeseen, kunnes vuonna 1938 naapuritonteilla toiminut Paulig-yhtiö hankki talon omistukseensa ja otti käyttöönsä toimisto- ja markkinointitiloiksi. Pohjakerroksessa toimi myös pankki lähes 80 vuotta. Paulig-yhtiön aika rakennuksessa jatkui myös vuosikymmeniä aina vuoteen 2000 asti. Tuolloin koko rakennuksen omistus siirtyi naapuritonteille jo 1970-luvun lopulla asettuneelle Kirkkohallitukselle, jonka toimistotiloina Tallbergin talokin on palvellut näihin päiviin asti.

Pitkästä historiastaan huolimatta Tallbergin talo on säilyttänyt alkuperäisyytensä erittäin hyvin. Rakennuksen julkisivuissa suurimmat muutokset ovat kohdistuneet pohjakerroksen liiketilojen ikkunoihin ja sisäänkäynteihin, jotka nyt ovat vuonna 1974 tehdyn muutoksen mukaisessa asussa. Sisätiloissa yhtenä merkittävimmistä muutoksista voidaan pitää hissin rakentamista pääportaan keskelle vuonna 1939. Myös pohjakerroksessa toimineen pankin tilojen laajentaminen ja

yhdistäminen toiseen kerrokseen sisäportaalla ja tähän vaiheeseen liittyvät toisen kerroksen koneelliseen ilmanvaihtoon liittyvät ratkaisut ovat muuttaneet alkuperäistä tilarakennetta ja tilojen sisustuksia. Ylemmissä kerroksissa 2000-luvun puolivälissä rakennetun koneellisen ilmanvaihtojärjestelmän myötä huonetilojen seiniin on asennettu venttiileitä ja sivuportaaseen ja ullakolle ilmanvaihtokanavia. Tilaratkaisuiltaan ja kiinteältä sisustukseltaan kolmas ja neljäs kerros ovat kuitenkin säilyneet pitkälti alkuperäisen mukaisina. Säilyneestä sisustuksesta erityisesti mainittakoon stanssattua peltiä olevat kattopinnat ja ruokasalien palkkikatot Satamakadun puoleisen siiven tiloissa. Koko rakennuksessa ikkunat ja pääosin ovet ja listoitukset sekä jonkin verran uuneja ja kiinteitä kaapistoja on säilynyt, joskin kaikissa kerroksissa seinien ja lattioiden pintakäsittelyjä ja -materiaaleja on muutettu vuosikymmenten kuluessa. Rakennuksen ulkoasusta alkava ja porrashuoneessa voimistuva alkuperäinen, omaleimainen tunnelma on siten erittäin hyvin vielä aistittavissa myös asuinkerroksissa.

Tallbergin talon rakentaminen liittyy kauppamerenkulun ja Helsingin kasvun turvanneen Katajanokan sataman ja siihen liittyvän uuden asuinalueen kaavoittamiseen. Arkkitehtuurikilpailun tuloksena syntynyt kauppaneuvos Tallbergin talo oli Katajanokan ensimmäisiä tämän uuden, vuonna 1895 vahvistetun Normenin asemakaavan mukaisia asuinrakennuksia. Katajanokan asuinkerrostaloalue rakennettiin lähes kokonaan vuoteen 1913 mennessä ja siitä muodostui uuden arkkitehtuurisuuntauksen merkittävin kokonaisuus Suomessa. Alusta lähtien Tallbergin rakennuttamassa talossa asui Helsingin ja Suomen historian merkkihenkilöitä. Toisaalta sijainti Katajanokan sataman läheisyydessä vaikutti 1910-luvulla Pauligin kahvikaupan ja paahtimotoinnin sijoittumiseen kyseiseen Lehtikuusen kortteliin ja myöhemmin siis myös Tallbergin talon siirtymiseen Pauligin yrityksen omistukseen ja käyttöön. Tallbergin talo on siten osa Helsingin suurkaupungiksi rakentumisen historiaa ja liittyy myös erittäin merkittävän suomalaisen liikeyrityksen historiaan.

Tallbergin talo on kiistatta yksi Helsingin ja koko Suomen asuntoarkkitehtuurin merkkikohde, jolla on myös kansainvälistä merkitystä. Arkkitehtuurikilpailun tuloksena syntynyt, maineikkaan arkkitehtikolmikon Gesellius – Lindgren – Saarinen suunnittelema uutta arkkitehtuurisuuntausta, art nouveauta, edustanut rakennus viitoitti tietä tulevalle asuinkerrostalojen suunnittelulle huonejärjestelyltään, valoisuudeltaan, arkkitehtuuriltaan ja hygieniatiloiltaan. Ulkoarkkitehtuuriltaan rakennusta voidaan pitää maamme ainoana mannermaista art nouveauta edustavana asuinkerrostalona. Rakennuttajansa moninaisten ulkomaan kontaktien ansiosta Tallbergin

talossa on käytetty myös poikkeuksellisia materiaaleja, kuten huoneiden kattopintojen metallilevyverhous, porrashuoneen marmori ja vesikaton liuskekivi. Kaikki nämä ovat myös säilyneet. Tallbergin talo on ainutlaatuinen ulkoarkkitehtuurinsa ja sisätilojensa muodostama kokonaistaideteos.

Suojelutavoitteet:

Luotsikatu 1 Tallbergin talo on kulttuurihistoriallisesti huomattavan arvokas rakennus, jota ei saa purkaa ja jota tulee vaalia ulko- ja sisätilojensa muodostamana kokonaisuutena. Rakennuksen julkisivut tulee säilyttää mukaan lukien yksityiskohdat, koristeaiheet, ikkunat ja ovet, samoin kuin vesikatto materiaaleineen. Sisätiloissa pääporrashuone koristeornamentteineen, lattiamateriaaleineen, huoneisto-ovineen ja hisseineen on säilytettävä ja ennallistaen / konservoiden korjattava kokonaisuus. Myös sivuporras alkuperäisine kiinteine sisustuksineen on säilytettävä sisätila. Maantasokerroksessa Luotsikadun puoleisessa siivessä olevat kappaholvit tulee säilyttää. Huoneistoissa alkuperäinen tilajako pääosin ja ainutlaatuinen kiinteä sisustus kuten stanssattua peltiä olevat kattopinnat ja palkkikatot konsoleineen sekä alkuperäiset väliovet ja listoitukset sekä uunit ja kiinteitä kaapistoja tulee säilyttää. Alkuperäiset välipohjat samoin kuin ullakon alkuperäiset rakenteet ja palopermanto tulee pääosin säilyttää. Ullakkoa ei saa kokonaan muuttaa lämpimäksi tilaksi, vaan ainakin osa siitä tulee säilyttää alkuperäisasussaan kylmänä ullakkona. Vesikaton pihan puoleisten lappeiden taitekohtaan saa avata yhden, kooltaan rajoitetun terassin.

Luotsikadun puoleinen halkovarasto liittyy olennaisena osana rakennuskokonaisuuteen. Rakennuksessa tehtävien muutosten tulee olla alkuperäisiä rakenteita säilyttäviä tai mahdollisesti palauttavia.

Satamakatu 11

Gustaf Pauligin (1850-1907) vuonna 1876 perustama siirtomaatavaraa maahantuonut yritys erikoistui 1900-luvun alussa kahvin tuontiin ja paahtamiseen. Ensimmäisen oman kiinteistönsä yhtiö rakennutti Katajanokan sataman läheisyyteen Lehtikuusen kortteliin Bertha Pauligin johdolla vuonna 1911. Pääkonttorin ja paahtimatoimintaan liittyviä tiloja käsittäneen rakennuksen suunnitteli arkkitehti Waldemar Aspelin. Yritystoiminnassaan edistyksellisiä menetelmiä ja viimeisintä teknologiaa käyttäneen Paulig-yhtiön toimitilat toteutettiin erittäin laadukkaasti, mutta sopeutettiin arkkitehtuuriltaan osaksi merkittävää rakennettua kokonaisuutta ja kaupunkinäköymää. Paulig-yhtiön käytössä rakennus säilyi aina Kirkkohallituksen vuonna 1978 alkaneeseen ja viime aikoihin jatkuneeseen vaiheeseen asti.

Arkkitehtuuriltaan Paulig-yhtiön paahtimo- ja konttorirakennus sopeutettiin Katajanokan art nouveau –asualueen rakennuksiin, jolloin Laivastokadun merelle avautuvasta katunäkymästä muodostui yhtenäinen kokonaisuus. Yrityksen toiminnan tarpeiden muuttuessa rakennusta kuitenkin muokattiin 1920- ja 1930-luvulla niin sisätiloiltaan kuin ulkoasultaan lähinnä ylimmän kerroksen ja vesikaton osalta. Voimakas luonnonkivisokkeli, rapatut julkisivut ja pystysuuntaiset ikkunauhuhat niihin liittyvine koristekenttineen sekä erkkerit viestivät kuitenkin edelleen aidosti talon rakentamisaikakaudesta huolimatta vesikatossa tapahtuneista muutoksista. Sisäpihan ympärille kiertyneet julkisivut toteutettiin alun perinkin pelkistetysti ja rakennuksen tuotantokäyttö onkin sisäpihan puolella aistittavissa. Alun perin pääosin suuria halleja käsittäneet sisätilat muutettiin omistajan vaihtumisen myötä toimistotiloiksi. Paulig-yhtiön pääkonttoritiloihin liittyneet Satamakadun puolelta nouseva sisäänkäynti ja porras sekä toisen kerroksen aula ovat kuitenkin tilallisesti säilyneet, mutta alkuperäinen kiinteä sisustus aulan pylväitä ja seinien yläosassa kiertävää kapeaa listaa lukuun ottamatta on modernisoitu.

Vain kahden omistajan käytössä ollut yli satavuotias Satamakatu 11 on ulkoasultaan pitkälti säilyttänyt alkuperäisen korkealuokkaisen arkkitehtuurinsa ominaispiirteet. Rakennus liittyy keskeisesti suomalaiseen teollisuushistoriaan Paulig-yhtiön ensimmäisenä omana toimitilana. Kohde on myös Kirkkohallituksen toiminnassa keskeinen rakennus, sillä siellä sijaitsivat mm. kirkkoneuvoston tilat.

Suojelutavoitteet:

Satomakatu 11 on kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus, jota ei saa purkaa ja jota tulee vaalia ennen kaikkea ulkoasultaan. Katujulkisivuihin eikä kadunpuoleiseen vesikattoon saa tehdä uusia aukkoja. Lounaan puoleiseen palomuriin saa avata uusia ikkunoita harkitusti. Jo uusitut ikkunat ja ovet on mahdollista uusia puurakenteisina. Sisäpihan puolelle saa rakentaa asuntoparvekkeita ja avata niille johtavia oviaukkoja sekä tehdä maltillisia ikkunamuutoksia. Sisäpihan puoleisille katonlappeille saa sijoittaa maltilliset kattoterassit. Pääsisäänkäynti ja siihen liittyvä alkuperäinen toisen kerroksen aulatila ovat säilytettävä ja mahdollisuuksien mukaan ennallistaen korjattavia sisätiloja.

Luotsikatu 1a

Yritystoiminnan laajetessa Paulig-yhtiö rakennutti Lehtikuusen kortteliin Luotsikadun puolelle uudisrakennuksen. Arkkitehti David Frölander-Ulf suunnitteli tuotanto-, varasto- ja sosiaalitiloja käsittäneen rakennuksen, joka valmistui vuonna 1938. Pihakannen alle rakennettu kellaritila ulotettiin Satamakatu 9:n ja 11:n kellarimuureihin, joten näin kaikki

yhtiön tuotantotilat saatiin yhdistettyä toisiinsa. Paulig-yhtiön aika jatkui myös tässä Luotsikatu 1a:n rakennuksessa vuoteen 1978, jolloin se siirtyi Kirkkohallituksen omistukseen. Tässä toimistokäytössä rakennus on palvellut näihin päiviin asti.

Tallbergin talon halkovaraston ja Luotsikatu 3:n väliin sijoitetun syvärunkoisen rakennuksen ulkoasu ja ominaisluonne poikkesivat valmistumisaikanaan ympäristön asuinkerrostaloista. Luonnonkivisokkeleineen, rapattuine, pystysuuntaisten ikkunakenttien tiukasti rytmittämine katujulkisivuineen ja melko umpinaisine päätyine ja selkeine kattopintoineen rakennus on säilyttänyt ominaispiirteensä. Levollisesti se edustaa katujulkisivun nuorinta rakennettua kerrostumaa. Aiheiltaan ja jäsentelyltään rakennuksen katujulkisivu on myös samanhenkinen pihan vastakkaisessa kulmassa sijaitsevan Pauligin pääkonttorirakennuksen kanssa. Teollisuusrakennukselle ominaisesti sisäpihan puoleiset julkisivut ovat katujulkisivua huomattavasti pelkistetyimmät ja syvärunkoiseen rakennukseen valoa antaneiden, lukuisien ikkunoiden tiukasti rytmittämät. Käyttötarkoituksen muutos ei näkynyt rakennuksen ulkoasussa, mutta suuret salitilat muutettiin toimistotiloiksi ja myymälä- sekä arkistokäyttöön.

Myös Luotsikatu 1a liittyy olennaisella tavalla Paulig-yhtiön historiaan samoin kuin Kirkkohallituksen toiminnan muotoutumiseen. Se edustaa harvinaista 1930-luvun rakennuskantaa Katajanokalla ja on ulkoasultaan hyvin säilynyt, kokonaisuuden nuorin kerrostuma.

Suojelutavoitteet:

Luotsikatu 1a on kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus, jota ei saa purkaa. Erityisesti vaalittava on rakennuksen ulkoasu, etenkin katujulkisivu ja lounaan puoleinen pääty. Katujulkisivuun ei saa avata uusia aukkoja, lukuun ottamatta ensimmäisen kerroksen liiketilaan johtavaa oviaukkoa. Vesikattoa ei saa korottaa ja kadun puoleiseen katonlappeeseen saa avata uusia aukkoja vain harkitusti ja katunäkymään sovittaen. Lounaan puoleiseen päätyyn saa avata yhden harkitun ikkuna-aiheen. Pihan puolelle saa sijoittaa uusia huoneistoparvekkeita. Sisäpihan puolella katon lappeiden nosto ja terassien rakentaminen hissikuilujen välisillä vyöhykkeillä on mahdollista. Jo uusitut ikkunat ja ovet on mahdollista uusia puurakenteisina. Rakennuksen koillissiivessä sijaitseva porrashuone hisseineen on säilytettävä ja mahdollisuuksien mukaan ennallistaen korjattava sisätila.

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: +358931036501

27.10.2015

Ypky/2

anne.salminen(a)hel.fi

Rakennusvirasto 9.9.2014

HEL 2013-015068 T 10 03 03

Kaupunkisuunnitteluvirasto pyytää rakennusviraston kannanottoa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 1170-00/14 sekä luonnossuunnitelmasta 9.9.2014 mennessä.

Asemakaavamuutoksen luonnoksessa esitetään asuinkiinteistön pysäköintiluolan rakentamista Satamakadun alle.

Ajo tunneliin on luonnoksessa esitetty tapahtuvan tontin kautta, mikä on hyvä ratkaisu. Kaavamuutoksen suunnittelun aikana tulee varmistaa, että ajoyhteys rakennushistoriallisesti arvokkaan suojellun kiinteistön kautta on rakenneteknisesti mahdollista järjestää. Ympäristön kaupunkikuvan kannalta ei ole suotavaa, että tunnelin sisäänkäyntejä sijoitetaan katu- tai puistoalueille.

Pysäköintiluolan suunnittelussa tulee huomioida kunnallistekniikan mahtuminen ja toimivuus katupinnan ja pysäköintiluolan katon välissä. Alueen tarvitseman kunnallistekniikan tulee mahtua katualueelle. Lisäksi suunnittelun yhteydessä tulee määritellä rakenteiden vastuurajat sekä pysty- että vaakasuunnassa, jotta rakenteen omistajat ovat eri hankkeiden osapuolille selkeitä. Kadun päälle tulevien rakenteiden (esimerkiksi pysäköintihallin ilmastointikanavien) suunnitelmat tulee hyväksyttää rakennusvirastossa.

Hankkeeseen ryhtyvä vastaa rakentamisesta aiheutuvien muutostöiden ja ympäristön ennallistamisen kustannuksista.

Lisätiedot

Anu Kiiskinen, aluesuunnittelija, eteläinen suurpiiri, puhelin: 310 38419
anu.kiiskinen(a)hel.fi
Anni Tirri, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 38335
anni.tirri(a)hel.fi

27.10.2015

Hp/1

§ 79

Kaupunginmuseon talousarvion ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisennuste tilanteesta 30.9.2015

HEL 2015-011400 T 02 02 00

Päätös

Kaupunginmuseon johtokunta päätti merkitä tiedoksi vuoden 2015 talousarvion kolmannen toteutumisennusteen tilanteesta 30.9.2015 ja todeta, ettei toteutumisennuste anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Lisätiedot

Päivi Elonen, hallintopäällikkö, puhelin: +358 9 310 36487
paivi.elonen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Vuoden 2015 talousarvion noudattamisohjeen mukaan on kaupungin virastojen ja laitosten laadittava talousarvion toteutumisennuste neljännesvuosittain. Hallintokuntien talousarvion toteutumisennuste, joihin sisältyvät euromääräinen ennuste, toiminnalliset tavoitteet ja ennusteiden tekstiosuudet on oltava talous- ja suunnittelukeskuksessa 9.4., 21.7., 1.10. ja 26.11.2015. Ennusteet laaditaan koko vuotta koskeviksi ja ennusteajankohtana olevan parhaan mahdollisen tiedon perusteella.

Virastot tekevät ennusteet käyttötaloudestaan ja investointikohdistaan. Määrärahojen käytön lisäksi on ennusteessa arvioitava myös talousarviossa esitettyjen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.

Talousarvion toteutumisennuste on myös saatettava johtokunnan tietoon. Johtokunnan on lähetettävä asiasta pöytäkirjanote, josta käy ilmi, mihin toimenpiteisiin se on päättänyt ennusteen johdosta ryhtyä.

Käyttötulot

Postiosoite
PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite
Sofiankatu 4
Helsinki 00170
<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu>
seo

Puhelin
+358 9 310 36630
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alvnro
FI02012566

27.10.2015

Toimintatuottojen kertymä vaikuttaa toteutuvan lähes talousarvion suuruisena, mutta alakohdissa on muutoksia. Kuluvana vuonna on saatu tukia ja avustuksia, mutta myyntitulot jäänevät alle suunnitelman mukaisen. Myöskään tilojen vuokratulot eivät toteutune aivan suunnitelman suuruisina.

Käyttömenot

Toimintamenoihin ei enää ennusteta ylitystä. Tällä hetkellä ennuste on lähes 60.000 euroa pienempi kuin talousarvio. Syynä erittäin todennäköisenä pidetyn ylityksen mahdolliseen toteutumattomuuteenkin ovat käynnissä olevat kokoelmakeskusmuutot Taimun kanssa yhteiseen kokoelmakeskukseen, päätoimipisteen ja viraston muuton valmistelut Elefantti-kortteliin, sekä sinne avattavan Uuden kaupunginmuseon suunnittelu ja valmistelu.

Nämä menot painottuvat voimakkaasti loppuvuoteen, mutta eivät kummankin rakennushankkeen viivästymisistä johtuen toteudukaan täysin vielä vuonna 2015 mm. muuttokuljetuskulujen ja tilapäisen työvoiman tarpeen realisoituessa suurelta osin vasta v. 2016.

Toisaalta TE-keskus on 2.7. ilmoittanut työllistämismäärärahojen loppuneen, ja tämä vaikuttaa museon palkkakuluihin, koska paljon tehtävistä on hoidettu palkkatuettujen henkilöiden avulla.

Sekä kokoelmakeskusten että päätoimipisteen osalta maksetaan myös päällekkäisiä vuokria, mutta rakennusviivästyksistä johtuen paljon lyhemmältä ajalta kuin aiemmin oli käsitys.

Toimintakate

Sitovan toimintakatteen arvioidaan alittuvan 0,08 % verrattuna talousarviotavoitteeseen.

Investoinnit

Irtaimen omaisuuden investointeihin ennustetaan edelleen 145.000 euron ylitystä, joka tehdään osittain OKM:n kaupungille myöntämän avustuksen perusteella. Ylitys muodostuu mm. Kokoelmakeskuksen hyllytyksestä ja K4 Elefantin varustelusta.

Toiminnalliset tavoitteet

Asiakkaiden lukumäärän ennustetaan kasvavan n. 19 % tavoitteeksi asetetusta, sillä sekä näyttely- että verkkokävijöitä on ollut ennakoitua enemmän. Tavoitteeksi asetetussa kävijämäärässä on huomioitu se että Ruiskumestarin talo ja Lastenmuseo ovat suljetut korjaustöiden

27.10.2015

vuoksi. Kulttuurihistoriallisen kokoelman ennustetaan karttuvan hieman arvioitua suuremmaksi.

Muutokset toimintaympäristössä

Uuden kaupunginmuseon rakentaminen ja toteuttaminen Elefanttikortteliin, sekä kokoelmakeskusmuutot (kolmesta kokoelmakeskuksesta 2 sekä verstaas muuttaa ja konservointi siirtyy kokeen) tuovat melkoisia haasteita museon toimintaan ja talouteen. Lastenmuseo ja Ruiskumestariintalo ovat koko vuoden poissa yhteensä 7 museopisteen vahvuudesta. Organisaatiomuutos on työn alla.

Selonteko esiintyvistä riskeistä (painopiste kaupunkitasoisesti relevanteissa riskeissä, joihin hallintokunta ei pysty itse omalla toiminnallaan vastaamaan)

- talouden yleinen kiristytminen
- Uuden kaupunginmuseohankkeen tuomat haasteet
- yhtäaikaista virasto-, päätoimipisteen-, koke- ja verstaasmuutot sellaisilla isoilla muuttuvilla elementeillä (mm. hinta ja tekniset ominaisuudet) joihin museo ei pääse riittävästi vaikuttamaan
- organisaatiomuutoksen käynnistyminen / toimivuus
- palkkatuettujen henkilöiden työllistämismahdollisuuden suuri rajoittuminen 57–59-vuotiaisiin
- henkilöstön ylikuormittuminen -> jaksaminen päällekkäisissä, isoissa hankkeissa monessa hankkeessa avainhenkilöiden ollessa samat

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Lisätiedot

Päivi Elonen, hallintopäällikkö, puhelin: +358 9 310 36487
paivi.elonen(a)hel.fi

Oheismateriaali

1 Ennuste_3_2015.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 80

Muut asiat

Päätös

Marraskuun kokoukseen tulee käsittelyyn Ruiskumestarintalon hankesuunnitelma sisältäen kustannussuunnitelman.

Joulukuun kokouksessa esitellään todennäköisesti uusi organisaatiomalli.

Luottamushenkilöportaaliin on luotu uusi palautekanava, jossa voi antaa palautetta Ahjon kokoussovelluksen käytöstä sekä esittää kysymyksiä Ahjo-tiimille.

Pöytäkirjat tulee jatkossa olla hyväksytyt viimeistään kokousviikon perjantaina.

Museon kotisivujen päätöksenteko-osion hakupolku käytiin läpi. Tietoa museosta - ja muut yhteystiedot -linkeistä pääsee viraston sivuille.

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

27.10.2015

MJ/4

§ 81

Seuraava kokous

Päätös

Kaupunginmuseon johtokunta päätti pitää seuraavan kokouksensa 24.11.2015 klo 16.00, osoitteessa Sofiankatu 4, 00170 Helsinki

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

27.10.2015

MJ/5

§ 82

Kokouksen päättäminen

Päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 16:54.

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

27.10.2015

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81 ja 82 §:t.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 91 §

27.10.2015

Kaupunginmuseon johtokunta

Ville Ylikahri
puheenjohtaja

Päivi Elonen
pöytäkirjanpitäjä

Pöytäkirja tarkastettu

Sari Hartonen

Kyösti Helin

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty yleisesti nähtävänä Helsingin kaupungin kirjaamossa (Pohjoisesplanadi 11-13) 03.11.2015.